

Undervisningsmaterial:

Artrika skogar, konflikt med vilda djur och riktigt gott kaffe

Det här undervisningsmaterialet bygger på elevernas förståelse och reflektion efter att ha läst forskningsbladet *Artrika skogar, konflikt med vilda djur och riktigt gott kaffe*. Du som lärare väljer om de ska läsa bladet under lektionstid eller komma förberedda. I slutet av dokumentet finns markeringar för applicerbara element i skolverkets kursplan för geografi.

Frågor att diskutera/inlämningsfrågor:

1. Definiera begreppen ekosystem och ekosystemtjänster. Vilka sorters ekosystemtjänster finns? Beskriv och ge exempel.

Allt detta beskrivs under rubriken "Ekosystemtjänster knyter samman natur och människa".

2. Ekosystemtjänster används som ett verktyg för att kartlägga vad naturen ger samhället och hur det kan tas tillvara och skyddas. Det finns de som anser att indelningen av ekosystemtjänster i naturskyddsarbete tar för stort fokus. Vilka för och nackdelar ser du med begreppet ekosystemtjänster?

Under samma rubrik beskrivs fördelar med ekosystemtjänster som gör det lättare att strategiskt planera hur och vad man vill värna om i naturskyddsarbete.

Möjliga nackdelar är att allt som man vill bevara i naturen inte nödvändigtvis platsar in i någon ekosystemtjänst. Det är bra att diskutera att ekosystemtjänster per definition utgår från att de ska ge människor något kvalitativt, det är alltså en människocentrerad syn. Man talar också sällan om ekosystemtjänster som beskrivs i bladet, där man kan se ett syfte med att bevara natur som inte även ger problem.

3. Hur påverkar kaffebusken mångfalden i Etiopien?

Här kan eleverna visa att de förstår forskningen. Kaffebusken gör att skogen inte riskerar att huggas ner i samma utsträckning som skog utan kaffe. Kaffebusken minskar dock mångfalden. Det är å ena sidan bra med en skog med lite mångfald än ingen mångfald alls, men det är inte önskvärt med en skog som blir mer och mer lik en stor odling än en skog. Här kan du som lärare även vidare diskutera mångfaldsbegreppet. Vill man jämföra med ett annat blad på hemsidan så är "Nya hem för sällsynta växter hotas av stigande havsnivåer" lämplig. I strandängarnas fall är nämligen problematiken för lite mänsklig inblandning som gör att mångfalden minskar, med etiopiska skogen är fallet för mycket mänsklig inblandning som gör att mångfalden minskar.

Kursplan - Geografi

Förutsättningarna för liv på jorden är unika, föränderliga och sårbara. Det är därför alla människors ansvar att förvalta jorden så att en hållbar utveckling blir möjlig. Samspelet mellan människan och hennes omgivning har gett upphov till många olika livsmiljöer. Geografi ger oss kunskap om dessa miljöer och kan bidra till förståelse av människans levnadsvillkor.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet geografi ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om geografiska förhållanden och utvecklar en geografisk referensram och ett rumsligt medvetande. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om, och kunna göra jämförelser mellan, olika platser, regioner och levnadsvillkor. Eleverna ska även ges förutsättningar att utveckla en medvetenhet om de sammanhang där geografiska kunskaper är viktiga och användbara.

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om vilka mänskliga verksamheter, och av naturen framkallade processer, som påverkar jordytans former och mönster. Den ska även bidra till att eleverna får erfarenheter av att tolka och bedöma konsekvenser av olika förändringar som sker i det geografiska rummet.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förtrogenhet med hur man växlar mellan olika tids- och rumsperspektiv. Genom undervisningen ska eleverna utveckla kunskaper om hur människa, samhälle och natur samspelar och vilka konsekvenser det får för naturen och människors levnadsvillkor. Undervisningen ska ge eleverna kunskap om kartan och kännedom om viktiga namn, läges- och storleksrelationer så att de kan orientera sig och dra slutsatser om natur- och kulturlandskap och om människors levnadsvillkor. På så sätt ska eleverna ges möjlighet att se världen ur ett helhetsperspektiv. Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper i att göra geografiska analyser av omvärlden och att presentera resultaten med hjälp av geografiska begrepp.

Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om varför intressekonflikter om naturresurser uppstår. Undervisningen ska också medverka till att eleverna utvecklar kunskaper om hur vi kan påverka framtiden i riktning mot en mer acceptabel levnadsmiljö för alla.

Genom undervisningen i ämnet geografi ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,
- utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen,
- göra geografiska analyser av omvärlden och värdera resultaten med hjälp av kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker, och
- värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.